

EYÜP SULTAN HAKKINDA
BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ
-ARAPÇA VE OSMANLIÇA-

Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN

1949 yılında Sivas'ta doğdu. 1971'de İstanbul İmam-Hatip Okulu'ndan, 1975'te İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu. İki yıl İstanbul Sefaköy Lisesinde öğretmenlik yaptıktan sonra İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'n'e Arap Dili ve Edebiyatı asistanı olarak atandı. 1981'de doktor ünvanı aldı. 1983 yılı yaz aylarında Tunus'ta branşıyla ilgili bir kursa katıldı; Kahire'de mesleki araştırmalar yaptı. 1984 'de Yar. Doçent oldu. 1992 yılında yabancı dilini geliştirmek amacıyla üç ay Londra'da bulundu. 1993-95 yılları arasında Malezya'da Uluslararası İslam Üniversitesi'nde dres verdi. 1995 yılında Singapur, Cohor (Malezya) ve Tringano'da (Malezya) konferanslar verdi. 1993'te doçent, 1999'da Profesör ünvanını aldı Halen M.Ü. İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Blagatı Anabilim Dalı Başkanlığı görevine devam etmektedir.

Bilindiği gibi bu belde de, kabrini saygıyla ziyaret ettiğimiz zât, Peygamber - aleyhisselâm'ı evinde misâfir etme şerefine kavuşmuş yüce bir sahâbîdir. İstanbul'un fethi ile ilgili olarak vârid olan mukaddes müjdeye ve yüce mânâyâ erişme uğrunada, bir hayli ilerlemiş yaşına rağmen, bu şehrin fethi için yola çıkan bir orduya katılmış ve surlara yakın denebilecek bir yerde şehit düşmüş; hem murâdına hem de Mevlâ'sına kavuşmuştur. Türk tarihinde de olduğu kadar dünya tarihinde de çok önemli bir yeri olan İstanbul fethini gerçekleştiren, yani aziz İstanbul'u bizlere hediye eden, bir tarih devresini kapayarak insanlığa aydınlık bir devrin müjdesini getiren Fatih Sultan Mehmed, hocası Akşemseddin Hazretleri'nin delâletiyle bu zâtın yani Eyüp Sultan'ın kabrinin yerini tespit edip üzerine bir türbe ve yanına bir cami yaptırmıştır. Bundan sonra O'nun kabri, İstanbul halkının en çok ziyaret ettiği bir makam olmuştur. Bu semt de Eyüp Sultan veya kısaca Eyüp diye meşhur olmuştur. Burada bir hususa da işâret etmenin faydalı olacağını düşünüyorum: Zira - bilenler beni başışlasın- yeni nesillerin kültür değerlerimizle bağları bir hayli zayıflamış durumdadır. Bilindiği gibi bizim bugün Eyüp Sultan diye andığımız zâtın asıl adı Eyüp değildir; Eyüp oğlunun adıdır. Asıl adı Hâlid b. Zeyd el-Ensârî'dir. Hâlid b. Zeyd terkibi, tabii olarak, Arapça'dır ve Zeyd'in oğlu Hâlid demektir. Ebû Eyyûb ise Eyyûb'un babası demektir; yani Ebû Eyyûb Hz. Hâlid'in künyesidir. Yine erbâbınca malumdur ki, künye Araplarda, "el-Eb" (:baba), "el-Ümm" (:anne), "el-İbn" (:oğul) ve "bint" (:kız) lafızlarıyla başlar. Araplarda bir kimsenin büyük oğlunun adıyla künyelenmesi genellikle saygı ifadesi olduğu gibi bir kişiyi tanıtmak için kullanılır ve bu gelenek günümüzde de devam etmektedir. Ebû Ali (Ali'nin babası) gibi.

"Hâlid b. Zeyd Ebû Eyyûb" şeklindeki Arapça söyleyiş, tabii olarak, Türk hançeresine ağır geldi ve "Eyüp" şekline dönüşerek yumuşadı ve Türkçeleşti. Türkler, İstanbul'u kendilerine vatan yapan ve bir mısırânda:

"İmtisâl-i 'câhidû fi'llâh' olupdur niyyetüm"¹

diyen hükümdar Mehmed'e "Fâtih Sultan" dedikleri gibi, canlarından aziz bildikleri Peygamberlerine ev sâhipliği yapmış olan (Mihmendâr-ı Resûl) Hâlid b. Zeyd Ebû Eyyûb'u da vefâkârlık ve kadirşinaslıkları gereği, gönül sayarlarındaki tahta oturtmuşlar ve "Eyüp Sultan" diye anmışlardır.

Şimdi size işte bu Eyüp Sultan'dan ve Eyüp semtinden herhangi bir şekilde bahseden -ve bu kısa süre içinde ulaşabildiğim- Arapça ve Arap harfleriyle yazılmış Türkçe (Osmanlıca) kitap ve makalelerin bir listesini arz edeceğim. Tabîdir ki, -başlıkta ifade edildiği şekilde- bu bir deneme mahiyetindedir; her bir kaynağın muhtevâsını tanıtacak tarzda geniş anlatımlı bir bibliyografya hâlini alması için zamana ihtiyaç vardır.

Bu denemeyi takdim ederken çeşitli teknik zaruretlerin gereği olarak eser adı esas alındı; alfabetik sıralamaya riayet edilmeye çalışıldı. Okuyucunun rahat ulaşabilmesi için kaynakların baskı tarihinden sonra cilt ve sayfa numaraları da kaydedilmeye çalışıldı.

Bir Teklif:

Bu çalışmayı yaparken gördüm ki, Eyüp Sultan'dan husûsi olarak bahseden Türkçe birkaç eser kaleme alınmıştır, ancak O'nun hakkında özel olarak ve ilmî bir üslûb ile kaleme alınmış Arapça bir esere - bir küçük risâle dışındarastlamadım. Gerçekten böyle bir eser mevcut değilse bunun gerçekleştirilmesi ilim adamlarına bir görev olarak durmakta demektir. Bunun takip edilmesi de herhalde, en iyi, "Halk'a hizmeti Hakk'a ibâdet" düşüncesiyle çalışarak kıvanç verici hizmetlerini müşahede ettiğimiz Eyüp Belediyesi'ne yakışır.* Ayrıca ifade etmeliyim ki, böyle bir eser yalnızca Arapça değil başka bir yabancı dilde de -yaygınlığı dolayısıyla meselâ İngilizce- yazılmalıdır. Zira, küreselleşmenin hüküm sürmeye başladığı bir dünyada yaşıyoruz. Teknik gelişmeler dünyayı küçültmüş, uzakları yakın etmiştir. Turizmi artırma çabaları yanında ülkemize özellikle müslüman

(1) Benim niyetim "Allah yolunda cihâd ediniz" emrine uymaktır.

* Sayın A.T. Arslan'ın bahsettiği minval üzere çalışmalarımız devam etmekte. (Yayınlayanın notu)

Eyüpsultan Camii ve meydanı (Eyüp Belediye Arşivinden)

ülkelerden gelenler Eyüp Sultan'ı ziyaret isteği duymakta ve O'nun hakkında bildikleri dilde bir kitap/broşür bulma ihtiyacı hissetmektedirler.

1- الدرس الرابع عشر - الصلاة
 2- كتيب التذكير باليوميات لأهل مكة المكرمة - 1431 هـ
 3- الصلاة - كتاب
 4- الصلاة في القرآن والسنة
 5- الصلاة في الإسلام - كتاب
 6- الصلاة في الإسلام - كتاب
 7- الصلاة في الإسلام - كتاب
 8- الصلاة في الإسلام - كتاب
 9- الصلاة في الإسلام - كتاب
 10- الصلاة في الإسلام - كتاب

11- الصلاة في الإسلام - كتاب
 12- الصلاة في الإسلام - كتاب
 13- الصلاة في الإسلام - كتاب
 14- الصلاة في الإسلام - كتاب
 15- الصلاة في الإسلام - كتاب
 16- الصلاة في الإسلام - كتاب
 17- الصلاة في الإسلام - كتاب
 18- الصلاة في الإسلام - كتاب
 19- الصلاة في الإسلام - كتاب
 20- الصلاة في الإسلام - كتاب
 21- الصلاة في الإسلام - كتاب
 22- الصلاة في الإسلام - كتاب
 23- الصلاة في الإسلام - كتاب
 24- الصلاة في الإسلام - كتاب
 25- الصلاة في الإسلام - كتاب
 26- الصلاة في الإسلام - كتاب
 27- الصلاة في الإسلام - كتاب
 28- الصلاة في الإسلام - كتاب
 29- الصلاة في الإسلام - كتاب
 30- الصلاة في الإسلام - كتاب
 31- الصلاة في الإسلام - كتاب
 32- الصلاة في الإسلام - كتاب
 33- الصلاة في الإسلام - كتاب
 34- الصلاة في الإسلام - كتاب
 35- الصلاة في الإسلام - كتاب
 36- الصلاة في الإسلام - كتاب
 37- الصلاة في الإسلام - كتاب
 38- الصلاة في الإسلام - كتاب
 39- الصلاة في الإسلام - كتاب
 40- الصلاة في الإسلام - كتاب

- 139- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 140- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 141- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 142- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 143- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 144- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 145- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 146- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 147- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 148- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 149- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.
- 150- İsmail Hakkı Özalp, "Eskişehir'de İsmail Hakkı Özalp'in Yaşamı ve Eserleri", İstanbul Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi, Örgütlenme, 1515-1516, 1517-1518.